

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW DOTYCHCZASOWYCH GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

WOM Rybnik
wom.edu.pl
info@wom.edu.pl

GEOGRAFIA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1-21) i brudnopis.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań podane są w treści zadania.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. Podczas rozwiązywania arkusza możesz korzystać z kalkulatora.

KOD UCZNI

--	--	--	--

Stopień:
wojewódzki

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	Razem	
Liczba punktów możliwych do zdobycia	3	2	3	4	2	3	5	2	2	3	2	3	1	4	1	4	3	4	2	2	5	60	
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																							

Liczba punktów umożliwiająca zdobycie tytułu laureata: 54

Podpisy członków komisji :

Przewodniczący —

Członek komisji sprawdzający pracę —

Członek komisji weryfikujący pracę —

Zadanie 1. (3 p.)

Załączona mapa przedstawia fragment pewnego pasma górskiego w Sudetach.

a. Rozpoznaj to pasmo oraz szczyt o współrzędnych: 15° 44' 23" E; 50° 44' 10" N.

Pasma górskie:

Szczyt:

b. Podkreśl nazwę miasta, które znajduje się po polskiej stronie u podnóża powyższego szczytu.

Zakopane

Wisła

Karpacz

Duszniki Zdrój

Zadanie 2. (2 p.)

Na podstawie własnej wiedzy napisz, w jaki sposób powstało zaznaczone na mapie rumowisko skalne. W opisie uwzględnij nazwę procesu, który doprowadził do jego ukształtowania.

Geneza rumowiska skalnego:

.....
.....
.....
.....

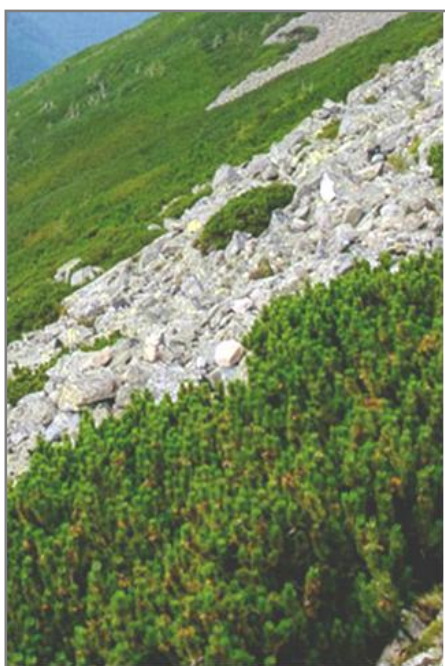
Zadanie 3. (3 p.)

Korzystając z mapy ze str. 2 uzupełnij poniższe zdania:

- a. Potok Łomniczka płynie w kierunku
- b. Stojąc nad Małym Stawem twarzą na południe, łagodniejsze stoki wzniesień widzimy po stronie
- c. Schronisko Jelenka leży na wysokości m n.p.m.

Zadanie 4. (4 p.)

Na podstawie załączonej mapy, zdjęcia i własnej wiedzy uzupełnij poniższy tekst wykreślając jedną z propozycji zamieszczonych w nawiasach, tak aby to były zdania prawdziwe.

a. Na mapie kolorem zielonym zaznaczono zasięg występowania piętra (*regla górnego / subalpejskiego / alpejskiego*).

b. Rozpościera się ono średnio na wysokości (*1000-1450 / 850-1250 / 1250-1450*) m n.p.m.

c. Największą powierzchnię pokrywa w nim roślinność (*halna / krzewiasta / leśna*), w której dominującym gatunkiem jest (*wysokopienny świerk / kostrzewa niska / niskopienna sosna*).

d. Ważnym elementem roślinności i krajobrazu na wysokości 1400 m n.p.m. są także występujące na wypłaszczeniach terenu (*łąki / torfowiska / rumowiska skalne*).

źródło: www.lkedzierski.com

Zadanie 5. (2 p.)

a. Na podstawie mapy ze str. 2 i poniższego zdjęcia zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

źródło: (<https://pl.pinterest.com/>)

To zdjęcie wykonano o godzinie 8.00 czasu letniego w kierunku szczytu 1603 m n.p.m. z/ze:

- A. okolic szczytu Czarna Kopa
- B. szczytu Kopa
- C. okolic szczytu Studnični Hora
- D. okolic schroniska Dom Śląski

b. Zdjęcie przedstawia pewne zjawisko atmosferyczne. Przyjrzyj mu się uważnie a następnie uzupełnij i dokończ zdanie stwierdzeniami spod tabeli wstawiając X we właściwe kratki.

Uwiecznione na zdjęciu zjawisko atmosferyczne to	☐ smog	związane/y z	☐ A
	☐ tzw. „morze mgieł”		☐ B
	☐ tzw. „wał fenowy”		☐ C

- A. radiacyjnym podwyższeniem temperatury gruntu i silnym wiatrom górskim
- B. utrzymywaniem się zanieczyszczeń w kotlinach i dolinach górskich
- C. inwersją temperatury

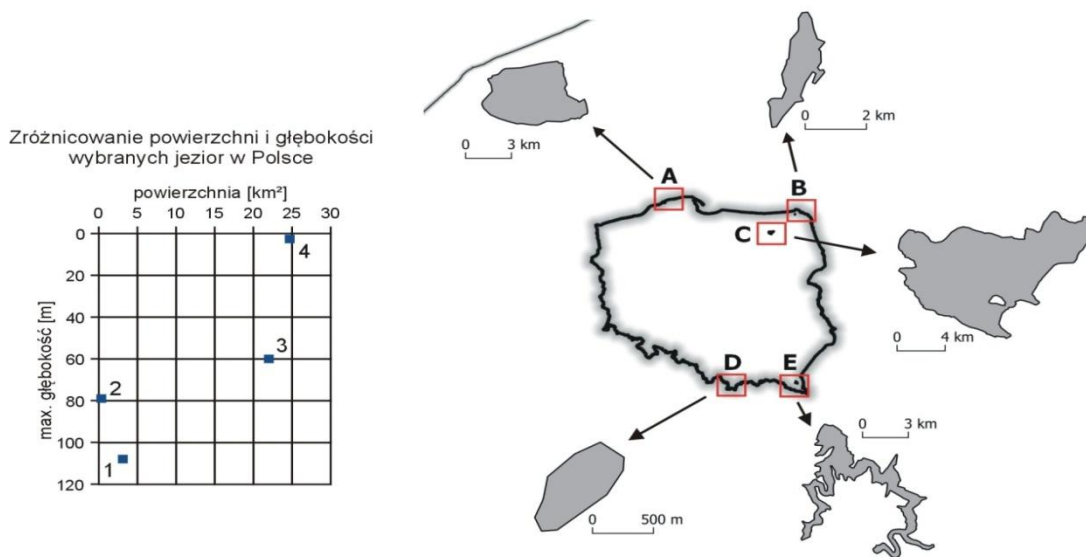
Zadanie 6. (3 p.)

Znajdź na mapie schronisko, które znajduje się w odległości 1 800 m na NW od Domu Śląskiego.
Miejsce na obliczenia:

- a. Oblicz odległość na mapie między schroniskami (z dokładnością do 1 mm) cm
- b. Szerokość geograficzna szukanego schroniska
- c. Nazwa szukanego schroniska

Zadanie 7. (5 p.)

Na podstawie zamieszczonego poniżej materiału źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

(opracowanie własne)

a. Uzupełnij tabelę.

Nazwy jezior: Śniardwy, Wielki Staw Polski, Gardno, Hańcza, Jezioro Solińskie, Dąbie, Gopło

Typy genetyczne jezior: antropogeniczne, deltowe, przybrzeżne, cyrkowe, morenowe, rynnowe

Nr jeziora na wykresie	Litera na mapie	Nazwa jeziora	Typ genetyczny jeziora
1.			
2.			
3.			
4.			

b. Spośród pokazanych na powyższej mapie jezior zaznacz poniżej znakiem X te, które znajdują się na terenie parków narodowych. Są to jeziora oznaczone literami:

A

B

C

D

Zadanie 8. (2 p.)

Oceń prawdziwość każdej informacji opierając się na treści artykułu *Zmienny kraj*. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź w odpowiedniej komórce tabeli.

Lp.	Informacja	Prawda	Falsz
1.	Najwyższe wartości ruchów neotektonicznych na terenie Polski notowane są w środkowej części Polski i na Pojezierzu Pomorskim.		
2.	Do obszarów wynoszonych zalicza się głównie Polskę wschodnią w obrębie platformy wschodnioeuropejskiej oraz górotwory Karpat i Sudetów.		
3.	Obniżaniem odznaczają się głównie kotliny podkarpackie i zachodnia część kraju, na czele z Niziną Śląską i dolinami Odry i Nysy Łużyckiej.		

Zadanie 9. (2 p.)

Na podstawie treści artykułu *Zmienny kraj* wybierz prawidłowe uzupełnienie i dokończenie zdań wstawiając X we właściwe kratki w tabeli.

a. W 2015 r. Polska podpisała porozumienie z	☐ Niemcami	rozwiązujące sporną kwestię dotyczącą ruchomej granicy państwa	☐ w Bieszczadach
	☐ Danią		☐ na Bugu
	☐ Szwecją		☐ w Dolinie Dolnej Odry
	☐ Finlandią		☐ w Sudetach

b. Przez Polskę przebiegają	☐ dwa	szlaki wodne o znaczeniu międzynarodowym, spośród których jeden łączy	☐ Bałtyk z M. Czarnym poprzez Dniestr i Prypeć
	☐ trzy		☐ M. Północne (Rotterdam) z Bałtykiem (Kłajpeda)
	☐ cztery		☐ Bałtyk z Dunajem w Bukareszcie
			☐ Bałtyk z Dunajcem w Bratysławie

Zadanie 10. (3 p.)

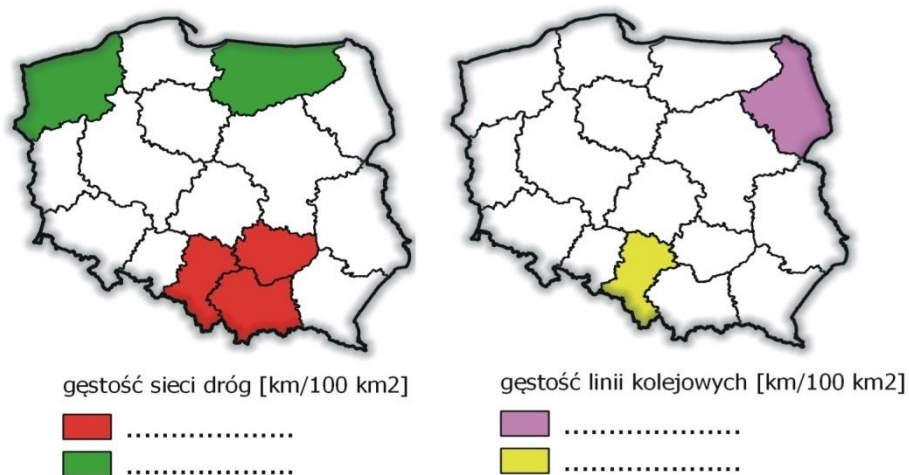
Porównaj warunki rozwoju rolnictwa w dwóch regionach i podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Na Nizinie Śląskiej w porównaniu z Pojezierzem Suwalskim:

- gleby są *mniej / bardziej* żyzne;
- okres wegetacyjny jest *krótszy / dłuższy*;
- zatrudnienie w rolnictwie jest *niższe / wyższe*;
- towarowość rolnictwa jest *mniejsza / większa*.

Zadanie 11. (2 p.)

Poniższe kartogramy przedstawiają skrajną gęstość dróg i linii kolejowych w województwach, w 2017 r. Uzupełnij ich legendę wpisując w miejsce kropek litery (a, b, c lub d) odpowiadające podanym poniżej przedziałom wartości.

(opracowanie własne na podstawie: *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2018, GUS*)

Gęstość sieci dróg/linii kolejowych (w km/100 km²):

a) 3,6-4,0

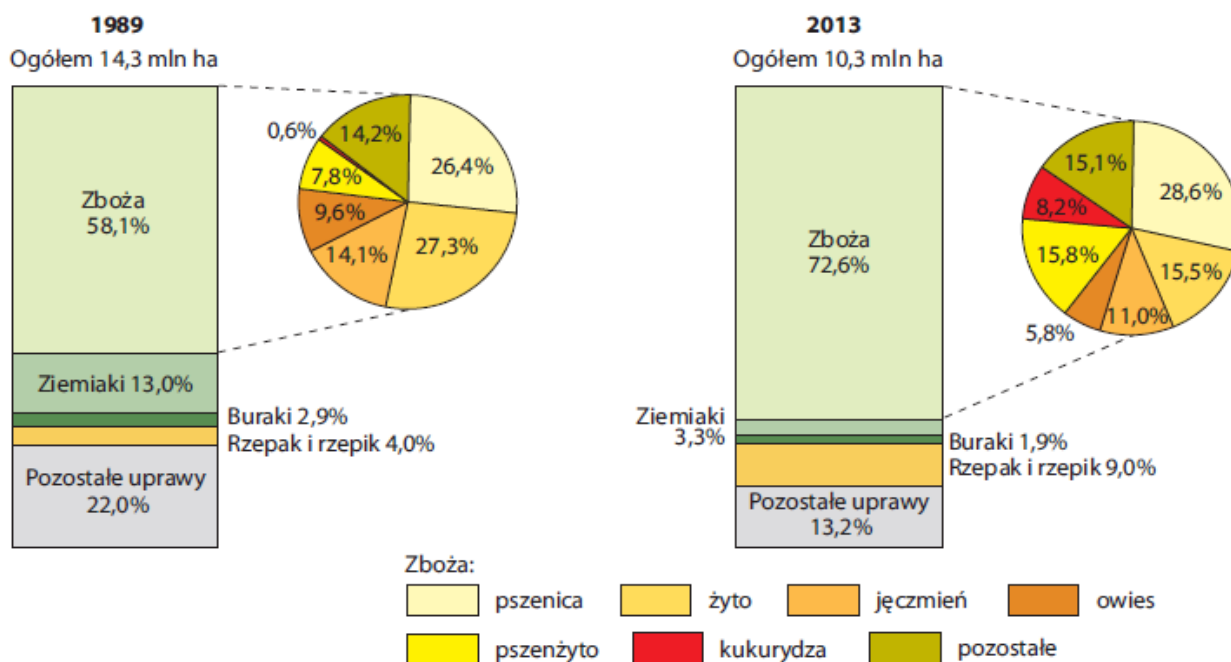
b) 121,0-176,5

c) 55,4-60,9

d) 9,1-15,8

Zadanie 12. (3 p.)

Na podstawie zamieszczonych poniżej wykresów powierzchnia zasiewów według ziemiopłodów i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło: (Polska 1989-2014, GUS)

a. Wskaż roślinę nienależącą do zbóż, której powierzchnia zasiewów zmniejszyła się prawie 4-krotnie i podaj dwie tego przyczyny.

Roślina:

Przyczyna 1.

.....

Przyczyna 2:

.....

b. Wskaż zboże, którego powierzchnia zasiewów zwiększyła się ponad 13-krotnie i podaj tego przyczynę.

Roślina:

Przyczyna:

.....

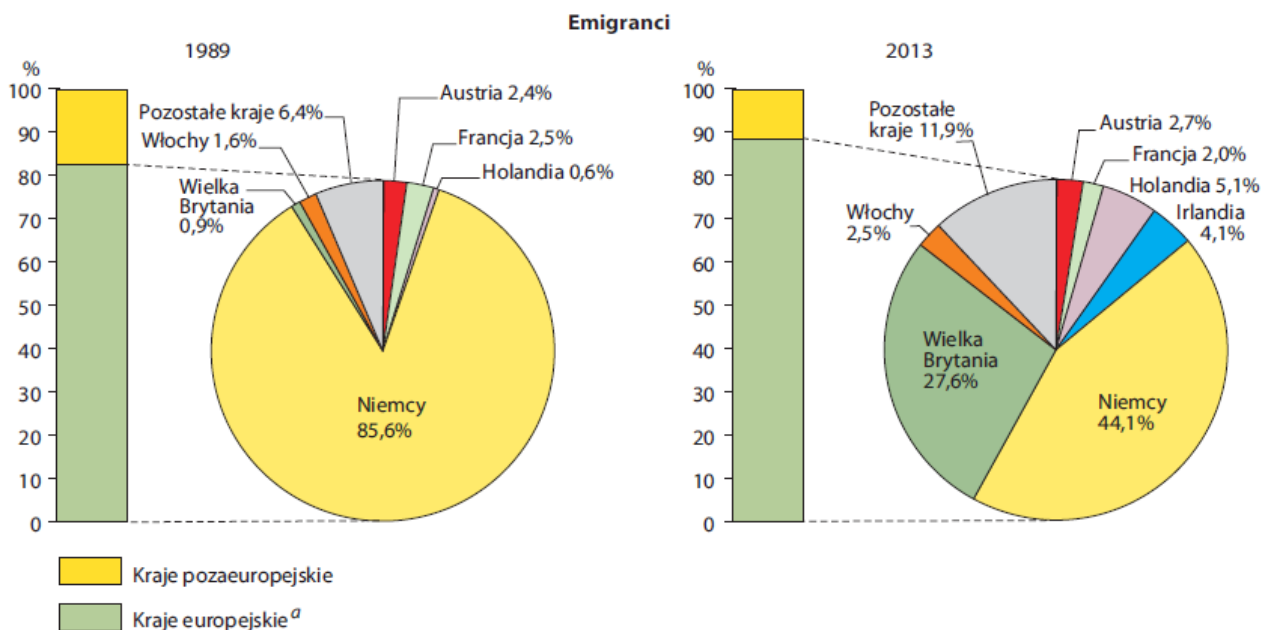
Zadanie 13. (1 p.)

Po II wojnie światowej w Polsce nastąpił gwałtowny rozwój procesów urbanizacyjnych. Zaznacz, który z poniższych schematów przyczynowo-skutkowych we właściwy sposób opisuje to zjawisko.

- A. wysoki przyrost naturalny na wsi → emigracja ludności ze wsi do miast → rozwój przemysłu i usług → wzrost wskaźnika urbanizacji
- B. wysoki przyrost naturalny w miastach → rozwój przemysłu i usług → imigracja ludności wiejskiej do miast → wzrost wskaźnika urbanizacji
- C. niski przyrost naturalny w mieście → imigracja ludności wiejskiej do miast → rozwój usług → wzrost wskaźnika urbanizacji
- D. rozwój przemysłu → emigracja ludności ze wsi do miast → wzrost wskaźnika urbanizacji

Zadanie 14. (4 p.)

Na podstawie zamieszczonych poniżej wykresów i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

źródło: (Polska 1989-2014, GUS)

a. Podaj dwie zmiany, jakie nastąpiły w kierunkach migracji Polaków między 1989 a 2013 rokiem. Uwzględnij zarówno kraje europejskie, jak i pozaeuropejskie.

Zmiana 1 (kraje europejskie):

.....

.....

Zmiana 2 (kraje pozaeuropejskie, głównie USA i Kanada):

.....

.....

b. Wymień dwa wydarzenia polityczne/gospodarcze, które miały wpływ na zmianę kierunków migracji Polaków w latach 1989-2013.

Wydarzenie 1:

Wydarzenie 2:

Zadanie 15. (1 p.)

Zaznacz znakiem X poprawne dokończenie zdania.

W małych i średnich miastach oraz w ośrodkach przemysłowych w Polsce dominuje obecnie
 A. urbanizacja wstępna B. suburbanizacja C. dezurbanizacja D. reurbanizacja

Zadanie 16. (4 p.)

W tabeli zamieszczono dane dotyczące ludności Polski w 2016 r. Oblicz, o ile osób zwiększyła się lub zmniejszyła liczba ludności Polski w wyniku przyrostu rzeczywistego. Zapisz obliczenia.

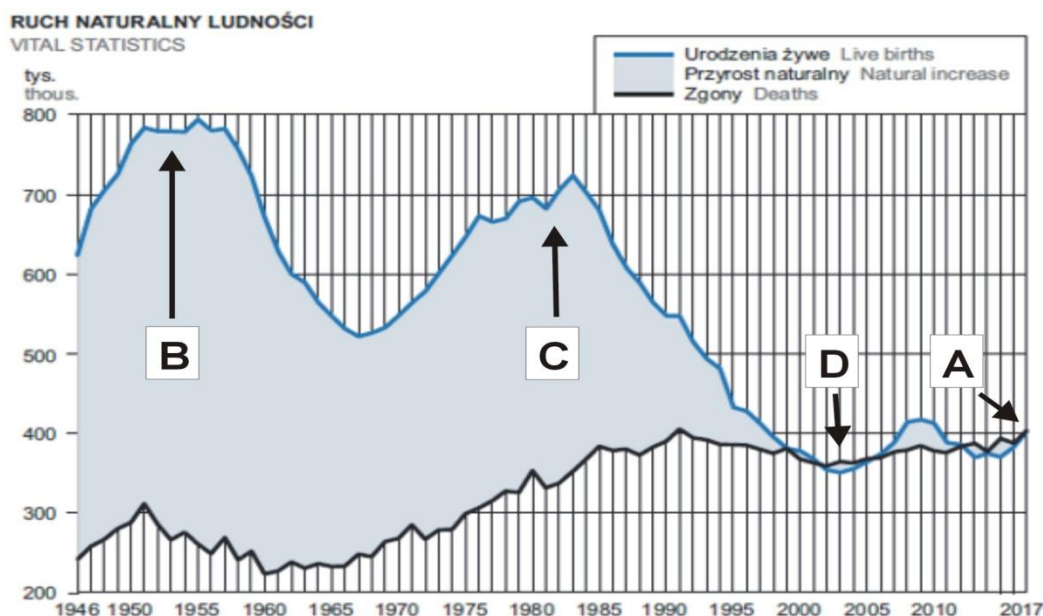
Liczba ludności [mln osób]	Współczynnik przyrostu naturalnego [na 1000 osób]	Emigracja [tys. osób]	Imigracja [tys. osób]
38,427	-0,2	11,970	13,475

Źródło: Mały Rocznik Statystyczny 2018, GUS

Obliczenia:

- a. Przyrost naturalny:
- b. Saldo migracji:
- c. Przyrost rzeczywisty:
- d. Liczba ludności zmniejszyła się / zwiększyła się w wyniku przyrostu rzeczywistego o osób

Material źródłowy do zad. 18. (Mały Rocznik Statystyczny 2018, GUS)

Zadanie 17. (3 p.)

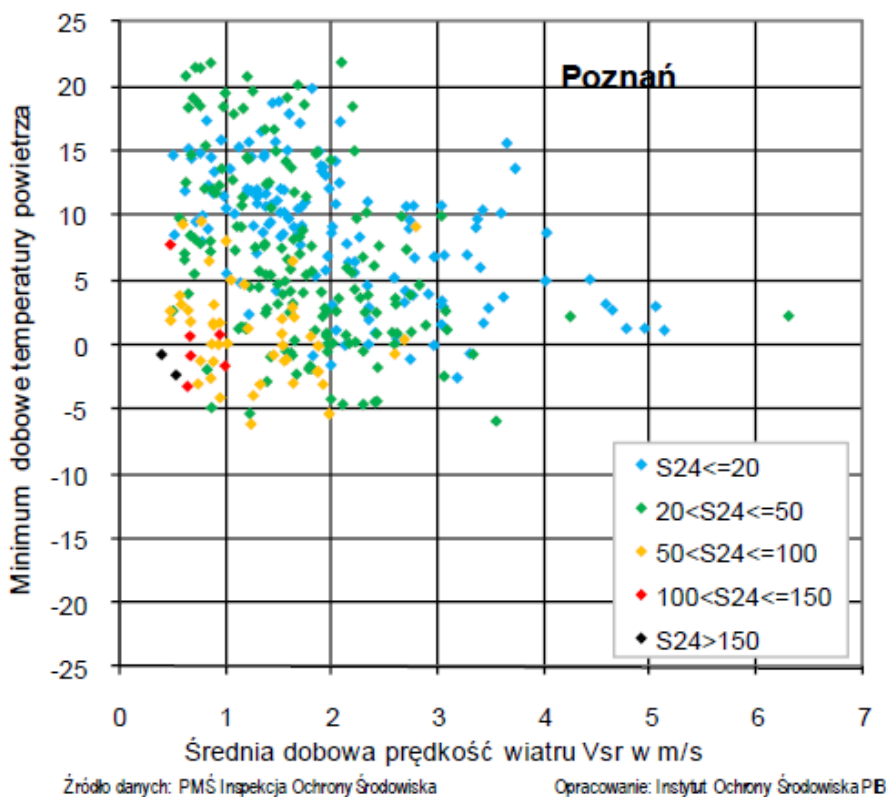
Zaznacz obok każdego opisu literę oznaczającą na powyższym wykresie sytuację demograficzną, której dotyczy ten opis.

Lp.	Opis	Oznaczenie literowe na wykresie			
1.	Wyż kompensacyjny	A	B	C	D
2.	Regres demograficzny	A	B	C	D
3.	Echo wyżu kompensacyjnego	A	B	C	D
4.	Przyrost naturalny = 0	A	B	C	D

Zadanie 18. (2 p.)

Na podstawie zamieszczonego poniżej wykresu sformułuj twierdzenie o prawidłowości dotyczącej występowania największych stężeń pyłu PM10 w atmosferze.

Stężenia ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) 24-godz. (S24) pyłu PM10 w 2015 r. w zależności od średniej dobowej prędkości wiatru i minimum dobowego temperatury powietrza na stacji w Poznaniu

Twierdzenie o dostrzeżonej prawidłowości:

.....

.....

.....

.....

.....

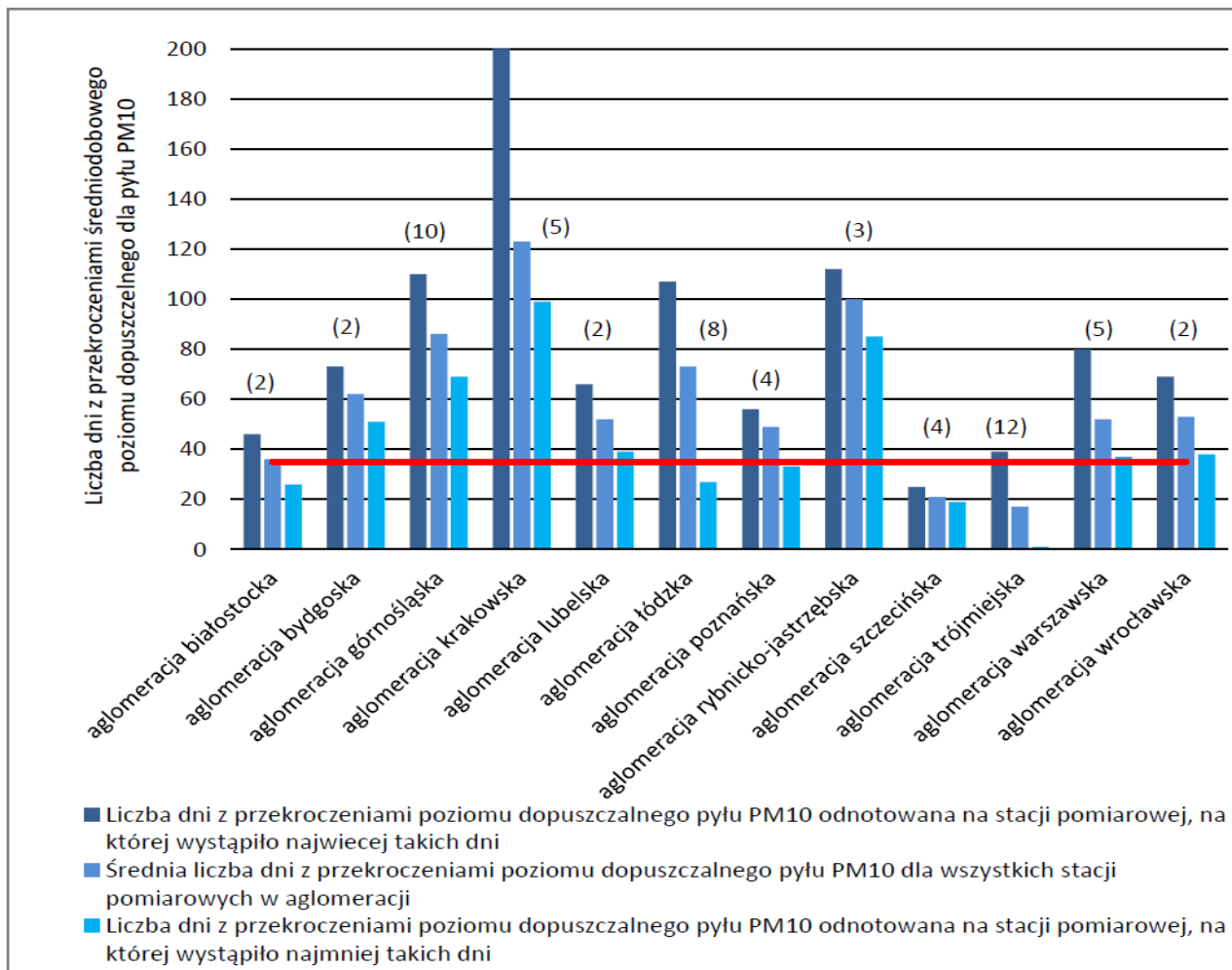
Zadanie 19. (4 p.)

Na podstawie treści artykułu *Energia w Polsce* i własnej wiedzy uzupełnij poniższy tekst wykreślając dwie z propozycji zamieszczonych w nawiasach, tak aby to były zdania prawdziwe.

- a. W Polsce zlokalizowanych jest (**15 / 30 / 50**) kopalń wydobywających węgiel kamienny,
- b. Węgiel kamienny spalany jest w (**10 / 15 / 25**) elektrowniach produkujących energię elektryczną.
- c. Wszystkie elektrownie bazujące na węglu kamiennym wytwarzają około (**60% / 75% / 90%**) energii elektrycznej w Polsce.
- d. Zasoby węgla kamiennego w Polsce są (**mniejsze / porównywalne / większe**) od zasobów węgla brunatnego.

Zadanie 20. (2 p.)

Wykres przedstawia liczbę dni z przekroczeniami 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 w 2015 r. na stanowiskach zlokalizowanych w aglomeracjach przy dopuszczalnej liczbie przekroczeń wynoszącej 35 dni (czerwona linia). W nawiasach podano liczbę stacji pomiarowych, na których prowadzone były pomiary pyłu PM10.

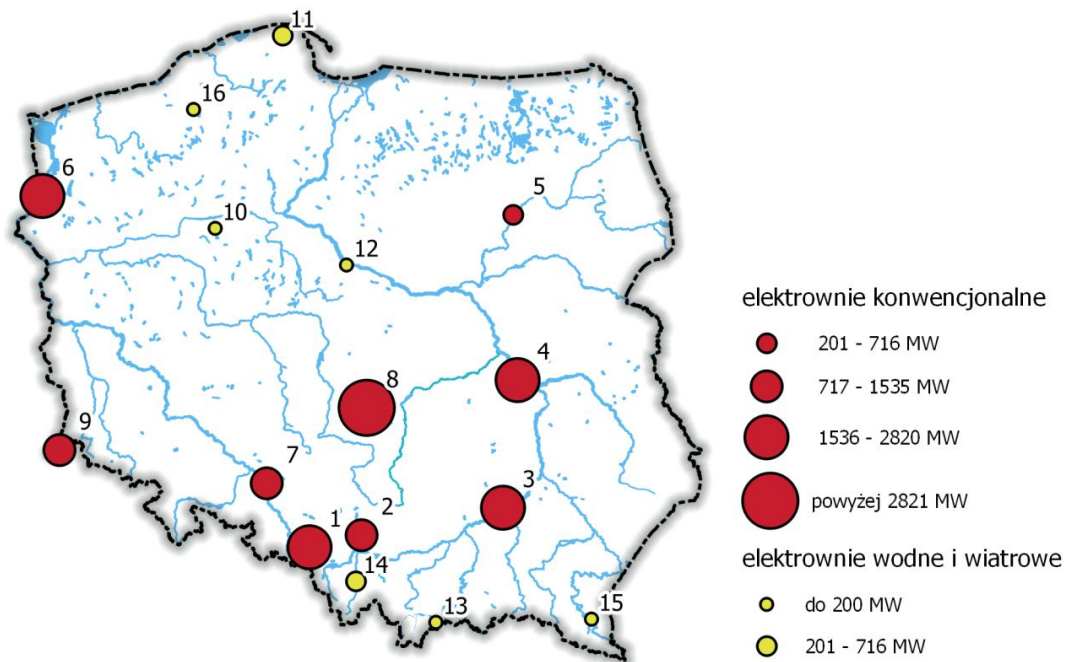
źródło: GIOŚ/PMŚ

Na podstawie powyższego wykresu i własnej wiedzy oceń prawdziwość każdej informacji. Wpisz znak X w odpowiednie komórki tabeli.

Lp.	Informacja	Prawda	Falsz
1.	Przekroczenia dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 występują zarówno na obszarach dużych miast i aglomeracji jak i w mniejszych miastach i miasteczkach, a nawet na obszarach wiejskich, zwłaszcza w przypadku miejscowości położonych w dolinach czy nieckach.		
2.	Agglomeracje o najwyższej liczbie dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 to aglomeracja krakowska i rybnicko-jastrzębska oraz konurbacja górnośląska		
3.	Najmniej dni z przekroczeniami dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 odnotowano w aglomeracji szczecińskiej.		

Zadanie 21. (5 p.)

Korzystając z mapy rozmieszczenia wybranych elektrowni oraz treści artykułu *Energia w Polsce* wykonaj polecenia.

źródło: (opracowanie własne)

A. Uzupełnij tabelę. Nazwy elektrowni wybierz spośród podanych poniżej.

Nazwy elektrowni: Turów, Bełchatów, Dolna Odra, Niedzica, Ostrołęka, Margonin, Solina-Myczkowce, Polaniec, Kozienice, Porąbka-Żar, Żydowo, Rybnik, Włocławek, Jaworzno, Opole, Żarnowiec

Elektrownie konwencjonalne		
Nr na mapie	Nazwa	Rodzaj dominującego paliwa (węgiel kamienny lub węgiel brunatny)
4.		
5.		
6.		
9.		
Elektrownie wodne		
Nr na mapie	Nazwa	Typ (przepływowa lub szczytowo-pompowa)
12.		
13.		
14.		
Elektrownia wiatrowa		
Nr na mapie	Nazwa	
10.		